

Kristiansand kommunes innspill til regjeringens handlingsplan for bærekraftsarbeidet i Norge

Vi viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt arbeid med en handlingsplan for Norges innsats for å nå FNs bærekraftsmål innen 2030. Kommunen takker for muligheten til å gi følgende innspill.

Overordnede innspill

Skal Norge nå bærekraftsmålene innen 2030 så trengs det **handling og omstilling**. De store bærekraftsutfordringene samfunnet står overfor kan ikke løses bare gjennom å effektivisere eller videreutvikle etablerte systemer. Handlingsplanen må følgelig bidra til økt forståelse for og **bidra til en samfunnsomstilling**.

Handlingsplanen må være **langsiktig og overordnet** slik at den setter en tydelig retning – på tvers av sektorer og ansvar. Den må koble aktører og nivåer på nye måter slik at man får en reell **helhetstenkning** omkring bærekraftsområdet nasjonalt, som igjen vil kunne gi verdi for lokale og regionale politiske prosesser og prioriteringer.

Det fremholdes at **2/3 av målene bare kan realiseres gjennom lokal og regional innsats**¹ – en nasjonal handlingsplan må ha det som et bærende prinsipp.

Handlingsplanen bør løfte det store potensialet som ligger på regionalt og lokalt nivå hvor det allerede er et stort engasjement for bærekraftsmålene.

1: Enklere å nå bærekraftsmålene

- Regjeringen bør gjennom handlingsplanen og oppfølging av denne **styrke kommunenes virkemidler for omstilling** og se virkemiddelapparatets muligheter i en sammenheng som fremmer partnerskap på tvers av aktørbildet.
- Handlingsplanen kan fungere som et **felles språk** for diskusjon på tvers av sektor og nivåer, samt bidra til økt forståelse for hvordan forvaltningsnivåene må jobbe sammen for å sikre en helhetlig tilnærming til bærekraftig samfunnsomstilling.
- Gjennom «**Bærekraftsnettverket**» samarbeider allerede en rekke kommuner og fylkeskommuner om prosjekter og deler kompetanse, erfaringer og skalerbare løsninger. Dette er en viktig arena for å styrke kommunesektorens arbeid med bærekraftig samfunnsomstilling.
- Gjennom mobiliseringsinitiativet «**Bærekraftsløftet**» vil man samle samfunnsaktører rundt samme bord for å mobilisere til samarbeid for å nå målene. Målet er at dette blir den samlende arenaen for samarbeid om bærekraftig samfunnsutvikling mellom offentlig sektor, academia, næringsliv, innbygger, organisasjoner og arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene.

2: utfordringer og dilemmaer for bærekraftsarbeidet i kommunesektoren

- En handlingsplan er ingen garanti for at vi når målene. Kristiansand kommune ønsker derfor at regjeringen tydeliggjør både de **positive effektene** av å nå 2030-målene, samt de **negative konsekvensene** av å ikke gjennomføre en bærekraftig samfunnsomstilling. Begge beskrivelsene vil kunne motivere til endring og omstilling.

¹ Sustainable Development Solutions Network (2016), «Getting Started with the SDGs in Cities – A Guide for Stakeholders. A global initiative for the United Nations.

- Som en rekke rapporter og fagmiljøer har understreket så er vektleggingen av bærekraftsmålene knyttet til den økologiske og sosiale dimensjonen helt avgjørende. Handlingsplanen bør understreke behovet for en **tyngdeforskyvning** hvor den økonomiske bærekraften på en tydeligere måte må kobles til behovet for sosial inkludering og planetens tålegrenser.
- Sektororganiseringen som dominerer offentlig virksomhet, er en utfordring for **helhetlig tenkning og koordinering** av bærekraftsarbeidet. Nasjonale myndigheter må tydeliggjøre hvordan de jobber med bærekraftsmålene på tvers av sektorer, organisering og i egne planer og budsjetter.
- Kobling av bærekraftsmålene til kommunens **plan- og økonomistyringssystem** er krevende og bør understøttes med kompetanse og eksempler fra nasjonalt hold.
- Planlegging er et av kommunens viktigste verktøy for bærekraftig utvikling, men **Plan- og bygningsloven** som en nøytral prosesslov sikrer ikke i stor nok grad hensynet til naturmangfold og klima. Behovet for økt hensyn til framtidige generasjoner tilsier at den miljømessige bærekraften må sikres bedre².
- Regjeringen må være tydelig på hva som **forventes av kommunene og fylkeskommunene**, og samtidig bli **tydeligere i egen etterlevelse** av de prinsippene, føringene og retningslinjene den legger for underliggende nivåer.
- Bærekraftsmålene må bli **sentrale i alle møter og kontaktpunkter** mellom nasjonale myndigheter og kommunene, med utgangspunktet i, men også utover Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 og dialogen med KMD.

3: Måling og rapportering på bærekraft

- Det bør måles og rapporteres på **det vi vil oppnå og det vi vil unngå**. Derfor bør det utformes statistikk og metodikk som viser utvikling over tid og som er sammenliknbar mellom eksempelvis ulike kommuner.
- Alle offentlige virksomheter bør kunne anvende etablert statistikk og metode og rapportere på et **felles sett med indikatorer** som viser utvikling og status knyttet til oppfølging av bærekraftsmålene.
- Kristiansand kommune har gjennomført en indikatorundersøkelse på bærekraft i regi av United for Smart Sustainable Cities (U4SSC) som del av deltakelsen i «Bærekraftsnettverket». Nettverket har initiert et **arbeid for å utvikle indikatorer på kommunenivå** som henger sammen med indikatorer på nasjonalt nivå, sammen med KS og SSB.

4: Tiltak som bør prioriteres i meldingen

Alt er ikke like viktig for å nå bærekraftsmålene innen 2030, det må gjøres prioriteringer og omprioriteringer. Handlingsplanen bør tydeliggjøre de mest sentrale satsingsområdene basert på Norges særlige utfordringer og muligheter. Samtidig er det viktig at alle aktører ser seg inkludert.

- **Inkludering for bærekraft:** Handlingsplanen bør inneholde satsinger og tiltak som skaper bredt samfunnsengasjement og bidrar til inkludering og mobilisering av alle i bærekraftsarbeidet. Dette er nødvendig hvis man skal få til en samfunnsomstilling.
- **Ansvarlig forbruk og produksjon:** Det må legges til rette for at innbyggere og næringsliv kan ta informerte bærekraftige beslutninger, i tillegg til å bruke avgiftssystemet for å gjøre det lettere for folk å velge bærekraftig. Sirkulære

² EVAPLAN – evaluering av plan- og bygningsloven 2014-2018

systemer og deleløsninger, bærekraftsrapportering og -informasjon, samt bedre systemer og insitamenter for reparasjon og renovasjon er sentralt i en slik sammenheng. Bygg, mat og materielt forbruk er særlig viktige for dette.

- **Fornybar energi og elektrifisering av samfunnet:** Det må legges til rette for utvikling og bruk av nye teknologiske løsninger som gir reduserte utslipp og mindre miljøbelastning. Energieffektivisering og forsyningssikkerhet, nullutslippsløsninger i transportsektoren, solenergi, havvind og batteriteknologi utpeker seg som viktige satsingsområder.
- **Omstilling i næringslivet:** Norsk næringsliv må oppfordres og stimuleres til å sette høye bærekrafts- og klimamål, også gjennom tydelige krav. Handlingsplanen bør bidra til at næringslivet utvikler sin rolle som en del av løsningen på de globale utfordringene.
- **Kunnskapsutvikling og kompetansebygging:** En omstilling av samfunnet fordrer ny kunnskap og behov for annen kompetanse. Handlingsplanen bør omfatte tiltak som støtter opp under dette.
- **Offentlige anskaffelser som verktøy for bærekraftig omstilling:** Offentlige innkjøp må i langt større grad brukes strategisk for å bidra til en bærekraftig omstilling av samfunns- og næringsliv, og reduserte klimagassutslipp. Man bør derfor styrke og utvikle strukturer og virkemidler for etterspørselsdrevet innovasjon og bærekraft i offentlige anskaffelser. Virkemidler som stimulerer og risikoavlaster eksperimentering og innovasjoner på komplekse utfordringer vil være viktig i en slik sammenheng.
- **Finansiering og investering i bærekraft:** Handlingsplanen må følges opp med prioriteringer av økonomiske midler og andre ressurser til arbeidet med å oppnå bærekraftsmålene, og disse bør strekke seg utover det enkelte statsbudsjett og departementsstruktur.
- **Oppfølging av handlingsplanen:** Koordinering og samstemthet er en utfordring i oppfølgingen av bærekraftsmålene. Det bør derfor etableres en funksjon eller rolle på tvers av ansvar og fag, som bidrar til å koordinere og sikre en helhetlig tilnærming og rapportering på arbeidet med å følge opp handlingsplanen. Denne 'funksjonen' kan også løfte og håndtere dilemmaer og interessekonflikter som uunngåelig vil oppstå ifm en bærekraftig samfunnsomstilling.